

Kurikan kaupungin konserniohje

Kaupunginvaltuusto hyväksynyt 8.10.2018
Voimaantulo 9.10.2018

Sisällysluettelo

1. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite	3
2. Soveltamisala	3
3. Konserniohjeen hyväksyminen ja sitovuus	3
4. Konserniohjaus ja –johtaminen	4
Kaupunginvaltuusto	4
Kaupunginhallitus	4
Kaupunginjohtaja	5
Apulaiskaupunginjohtaja	5
Konsernijohto	5
5. Konserniraportointi	5
6. Keskitetyt konsernitoiminnot	6
7. Konsernin tarkastus ja valvonta	7
8. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	8
9. Tytäryhteisöjen neuvotteluelvoitteet	8
10. Tiedottaminen konsernia koskevista asioista	10
11. Hyvä hallinto- ja johtamistapa kaupunkikonsernissa	10
12. Ohjeiden voimaantulo	10
LIITE: Kaupunkikonserni	11

1. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Konserniohjeella luodaan puitteet kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Ohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien omistajaohjauksessa.

Konserniohjeella pyritään yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kaupungin yhteisöstä saaman tiedon laadun parantamiseen, tiedonkulun tehostamiseen sekä hyvän hallinto- ja johtamistavan edistämiseen.

Kuntalain 47 §:n mukaan omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

2. Soveltamisala

Konserniohje koskee kaupunkikonsernia eli kaupunkia ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä, joihin kaupungilla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta.

Kuntayhtymissä ja kaupungin osakkuusyhteisöissä kaupungin edustajien tulee pyrkiä siihen, että kaupungin konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä. Osakkuusyhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §:n tarkoittamaa omistusyhteisyyttä ja osakkuusyhtymistä.

Kurikan kaupunkikonsernin rakenne kuvataan konserniohjeen liitteissä.

3. Konserniohjeen hyväksyminen ja sitovuus

Konserniohjeen hyväksyy kaupunginvaltuusto.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kaupungin määräysvallassa olevien tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa sekä muiden tytäryhteisöjen vastaavissa toimielimissä. Yhteisöt sitoutuvat noudattamaan konserniohjetta.

Konserniohjetta noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä tai säännöistä muuta johdu.

Konserniohjeen yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa pakottavaa lainsäädäntöä.

Käyttäessään omistajaohjausta kaupunki ottaa huomioon yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteen. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai toisen omistajan kustannuksella.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

4. Konserniohjaus ja -johtaminen

4.1. Toimivalta

Kaupunginvaltuusto

- määrittelee kaupungin tavoitteet ja sen mukaiset kaupungin omistajapolitiikan linjaukset ja periaatteet
- päättää kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista sekä valvoo osaltaan niiden toteutumista
- hyväksyy konserniohjeet
- hyväksyy kaupungin omistamien yhteisöjen/yhtiöiden strategiat
- päättää kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen perusteista
- hyväksyy konsernitilinpäätöksen osana kaupungin tilinpäätöstä

Kaupunginhallitus

- antaa ohjeet yhtiökokouksessa tai vastaavissa toimielimissä kaupunkia edustaville henkilöille kaupungin kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin
- seuraa kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen toimintaa ja tekee tarvittaessa toimenpide-ehdotuksia havaitsemistaan epäkohdista
- seuraa ja arvioi yhtiöiden tavoitteiden toteutumista ja taloudellisen aseman kehitystä
- vastaa kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä
- antaa kaupunginvaltuustolle tilinpäätöksen yhteydessä selvityksen tytäryhteisöjen tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä
- vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja konsernijohtamisen organisoinnista
- arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kaupunkikonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta sekä käsittelee arvioinnin tulokset ja johtopäätökset valtuuston puheenjohtajiston kanssa
- huolehtii elinkeinopolitiikan ennakkolinjauksista ja ohjauksesta

Kaupunginjohtaja

- edustaa kaupunkia tytär- ja osakkuusyhteisöjen yhtiökokouksissa tai vastaavissa kokouksissa tai nimeää kaupungin edustajan niihin
- johtaa kaupunginhallituksen alaisena kaupungin omistaja- ja konsernipolitiikkaa

Apulaiskaupunginjohtaja

- seuraa kaupungin omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi kaupunginjohtajalle ja kaupunginhallitukselle
- seuraa kaupunkikonsernin ja konserniohjeiden toimivuutta ja tekee tarvittaessa ehdotuksia konsernin rakenteen ja ohjeiden kehittämistä kaupunginjohtajalle ja kaupunginhallitukselle

Konsernijohto

Konsernijohtolla tarkoitetaan kaupunginhallitusta, kaupunginjohtajaa ja apulaiskaupunginjohtajaa.

4.2 Tytäryhteisön hallituksen jäsen

Kuntalain 47 §:n mukaan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus.

Tytäryhteisöjen hallitukseen nimetään kaupunkikonsernin ulkopuolisia henkilöitä, mikäli se on kaupunkikonsernin kokonaisedun näkökulmasta perusteltua.

Hallituksen jäsenen valinnassa on huomioitava myös muut lain asettamat vaatimukset kuten hallinto- ja kuntalain esteellisyyssäädökset sekä tasa-arvolaki.

5. KonserniraportointiStrategiat

Tytäryhteisöjen tulee laatia omat strategiansa, joissa on otettu huomioon kaupunkistrategian linjaukset.

Toiminnan ja talouden suunnittelu

Tytäryhteisöjen tulee vuosittain toimittaa taloussuunnitelmansa ja investointiohjelmansa kaupunginhallitukselle. Taloussuunnitelmasta tulee käydä ilmi valtuuston tytäryhteisölle asettamat toimintatavoitteet.

Kirjanpito ja tilinpäätösperiaatteet

Kaikissa yhteisöissä noudatetaan kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätösperiaatteita. Tilikausi on kalenterivuosi. Konsernissa käytetään mahdollisuuksien mukaan samoja jaksotus- ja arvostusperiaatteita. Yhteisöjen tilinpäätöksistä laaditaan kaikkia kaupungin yhtiöitä koskeva konsernitilinpäätös.

Konsernitilinpäätöstä varten tytäryhteisön on toimitettava kaupungille vuosittain helmikuun loppuun mennessä seuraavat asiakirjat:

- tytäryhteisön tilinpäätösasiakirjat, toimintakertomus sekä tilintarkastuskertomus
- tulos- ja rahoituslaskelman toteutumavertailut
- tuotannon määrää, laatua ja muita toiminnallisia tavoitteita koskeva toteutumavertailu.

Osavuosikatsaukset

Tytäryhteisöjen tulee raportoida kaupunginhallitukselle toiminnastaan 15.8. mennessä ajalta 1.1.-30.6. ja 31.10. mennessä ajalta 1.1.-30.9.

Pöytäkirjat

Yhtiökokouksen tai vastaavan pöytäkirjajäljennös tulee toimittaa kaupunginhallitukselle.

6. Keskitetyt konsernitoiminnot

Kaupungin sisällä on pyrittävä siihen, että tytäryhteisöjen toiminta vastaa kaupungin tavoitteita ja että emoyhteisön ja tytäryhteisöjen välillä tehdään yhteistyötä silloin, kun se on koko konsernin kannalta hyödyllistä. Tytäryhteisöjen on selvitettävä tukipalveluja (hallinto- ja tietohallintopalvelut järjestelmineen, painatus, hankinnat, ruokapalvelut, koulutus, tilapalvelut, tekniset palvelut jne.) hankkiessaan Kurikan kaupungin palvelut ja niiden kilpailukykyisyys muihin käytettävissä oleviin vaihtoehtoihin nähden.

Hankintayhteistyö

Konserniyhteisöjen tulee selvittää hankintayhteistyön edellytykset ennen hankintojen toteuttamista. Päätös hankintayhteistyöhön osallistumisesta tehdään erikseen kussakin konserniyhteisössä kaupungin ohjeistuksen mukaisesti, ellei ole perusteltua syytä poiketa siitä. Hankinnoissa on erityisesti huomioitava paikallisten yritysten tarjoamat mahdollisuudet kuitenkin hankintalain säännöksiä noudattaen.

Rahoitus, sijoitukset, takauksen antaminen

Yhteisöjen tulee toimia yhteistyössä kaupungin hallinto- ja talousosaston kanssa hankkiessaan lyhyt- tai pitkäaikaista rahoitusta.

Kassavarojen sijoittamisessa tulee noudattaa kaupunginvaltuuston hyväksymiä sijoitustoiminnan periaatteita.

Yhteisön, jolle annetaan takaus, tulee tuottaa kaupungin palveluja tai edistää muutoin kaupungin tai konserniyhteisön toimialaan kuuluvia tehtäviä. Kaupungin konserniyhtiöltä peritään 0,50 %:n suuruinen takausprovisio kertamaksuna.

Sosiaaliseen asuntotuotantoon myönnettyistä takauksista ei peritä takausprovisiota

Henkilöstöpolitiikka

Konsernin tytäryhteisöt noudattavat toiminnassaan soveltuvin osin kaupungin henkilöstöpolitiikan periaatteita. Harkinnanvaraisten työsuhteen etujen myöntämisessä yhteisöt noudattavat kaupungin käytäntöä. Tällaisia etuja ovat esimerkiksi harkinnanvaraiset palkkaedut ja harkinnanvarainen työvapaa sekä työntekijän oikeus henkilöstökoulutukseen, luontoissuorituksiin ja lisäeläke-etuihin.

Henkilöstön hankinnassa tulee yhteisöjen ottaa huomioon konsernin sisäiset henkilöstön siirtotarpeet.

Tytäryhteisöt järjestävät eläkevakuutuksensa Kevassa silloin kun se on kaupungin edun mukaista eikä tytäryhtiön etu muuta edellytä.

7. Konsernin tarkastus ja valvonta

Konsernin valvonta

Kaupungin konserniyhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuudesta ja tuloksellisuudesta vastaavat yhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtaja. Konsernivalvonnasta vastaa konsernijohto. Kaupunkikonsernin valvonta vastaa luonteeltaan kaupungin sisäistä valvontaa.

Konsernivalvonnan kohdealueita ovat erityisesti konserniyhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi. Konsernivalvonnassa seurataan myös valtuuston tytäryhteisöjen toiminnalle asettamien tavoitteiden toteutumista.

Tilintarkastus

Kaupungin tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava kuntalain 122 §:n mukaisesti kaupungin tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole perusteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä.

Tietojensaantioikeus

Kaupungin luottamushenkilöillä on kuntalain 83 §:n mukainen oikeus saada kaupungin konsernijohtolta konsernijohtoon hallussa olevia kunnan tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä ja luottamushenkilö ei saa luovuttaa salassa pidettävää tietoa eteenpäin.

8. Sisäinen valvonta ja riskienhallintaRiskienhallinta

Kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen tulee noudattaa kaupunginvaltuuston hyväksymää kaupunkikonsernin yhteistä riskienhallintapolitiikkaa.

Yhteisön hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulla on että yhteisön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan. Tytäryhteisön tulee raportoida vuosittain konsernitiilinpäätöksessä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavasta ja sen tuloksellisuudesta, yhteisön strategisia tavoitteita uhkaavista merkittävistä riskeistä sekä strategisista mahdollisuuksista.

Yhteisön johdon tulee varmistaa, että vakuutusturva on riittävä.

9. Tytäryhteisöjen neuvotteluelvoitteet

Yhteisön hallituksen on hankittava konsernijohtoon ennakkokäsitys seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen
- asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat kaupunkistrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kaupunkiin
- yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen muuttaminen
- pääomarakenteen muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi

- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen ja panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja –anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiötä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- johdannaisinstrumenttien käyttö
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajien taikka hallituksen jäsenten välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvasta oikeudesta luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantaiset muutokset
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta tai vaihtaminen
- eläkeyhtiön valinta ja vaihtaminen
- yhtiökokoukselle tehtävä voitonjakoehdotus, mikäli se poikkeaa yhtiön noudattamasta tavanomaisesta voitonjakokäytännöstä
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen.

Konsernijohton antama ennakkokäsitys kirjataan pöytäkirjaan siinä hallituksen kokouksessa jossa ennakkokäsityksen alaisesta asiasta tehdään päätös.

Konsernijohton ennakkokäsityksen antaa kaupunginhallitus. Tytär-yhteisön päätöksenteko ja valmistelu kannanottoa vaativassa asiassa on järjestettävä niin, että kaupunginjohtajalla on mahdollisuus saattaa asia kaupunginhallituksen käsiteltäväksi, ellei painavista erityisistä syistä muuta johdu.

Mikäli ennakkokäsitysmenettelyn piiriin kuuluvasta asiasta päättäminen kuuluu yhtiökokoukselle, konsernijohton määrittämä taho huolehtii siitä, että tarvittaessa pöytäkirjanotteeseen, jolla henkilö valtuutetaan edustamaan kaupunkia yhtiökokouksessa, sisällytetään kaupungin kannanotto ennakkokäsitysmenettelyn alaiseen asiaan.

Lopullinen päätösvalta ja vastuu ennakkokäsitystä edellyttävästä asiasta ovat aina yhteisön omalla päätöksentekoelimellä, vaikka kunnan ennakkokäsitys päätettävään asiaan on hankittu ennen yhteisön päätöstä.

10. Tiedottaminen konsernia koskevista asioista

Kuntalain 29 §:n mukaan kaupungin on tiedotettava kaupungin toiminnasta asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kaupungin toiminta käsittää kuntalain 6 §:n mukaan kaupungin ja kaupunkikonsernin lisäksi osallistumisen kuntien yhteistoimintaan sekä muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Yhteisön on annettava tiedotusta varten kaupungin keskushallintoon tiedotuksesta vastaavan viranhaltijan ohjeiden mukaiset tiedot. Ennen tietojen antamista yhteisön on arvioitava, voidaanko tiedot antaa aiheuttamatta yhteisölle haittaa

Yhteisön on informoitava kaupunkia ennen merkittävän asian julkiseksi tuloa.

Yhteisöjä koskevasta tiedotuksesta vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kaupungin puolelta kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kaupungin yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

11. Hyvä hallinto- ja johtamistapa kaupunkikonsernissa

Kaupungin hyvää hallinto- ja johtamistapaa on määritelty sisäisen valvonnan ohjeessa ja konserniohjeessa. Niissä on kuvattu johtamisjärjestelmää, päätöksentekoprosesseja ja vastuukysymyksiä.

Tytäryhteisöjen tulee noudattaa toiminnassaan hyvää hallinto- ja johtamistapaa (corporate governance). Yhteisön johdon tulee huolellisesti toimien edistää yhtiön etua. Päätöksenteon taustaksi on hankittava tilanteen edellyttämä asianmukainen tieto eivätkä johdon eturistiriidat saa vaikuttaa päätöksentekoon.

Kaupunginhallitus voi antaa erillisen ohjeen hyvästä hallinto- ja johtamistavasta.

12. Ohjeiden voimaantulo

Konserniohje tulee voimaan valtuuston hyväksynnän jälkeen. Samalla kumotaan kaupunginvaltuuston 14.12.2009 hyväksymä konserniohje.

LIITE: Kaupunkikonserni

Kaupungin omistusosuus,
(konsernin omistusosuus)

Tytäryhteisöt

Kurikan Toimitilat Oy 100 %	Jalasjärven Kuntakapiteeli Oy 100 %	Kurikan Vesi- huolto Oy 100 %	KOy Jalasjärven Vuokratalot 100 %
KOy Kärrykartano 100 %	KOy Jalasjärven Virastotalo 0 % (100 %)	Kurikan Kauko- lämpö Oy 100 %	Ilmajoen Lämpö Oy 0 % (80 %)
KOy Kurikan Teollisuussolu 100 %	KOy Jalaspisnes 100 %	Kurikan Jäähalli 85,8 %	KOy Liikerati 81 %
As Oy Kurikan Koulukatu 55 79 %	Jurvan Liikekeskus Oy 0 % (65,4 %)	As Oy Kurikan Riihivainiontie 1 58,8 %	Jalasjärven Urheiluhalli Oy 96 %

Kuntayhtymät

JIK- peruspalveluliikelaitos ky 66,67 %	Seinäjoen Koulutuskuntayhtymä, konserni 14,46 %	Etelä-Pohjanmaan Liitto 12,21 %
Eskoon sosiaalipalvelujen ky 10,34 %	Etelä-Pohjanmaan Sairaanhoitopiirin ky, konserni 8,96 %	Suupohjan koulutuskuntayhtymä 4,04 %

Yhteisöt, joissa konsernilla
merkittävä omistusosuus,
mutta ei osakkuusyhteisöön
vaadittavaa vaikutusvaltaa

Kurikan Tenniskeskus Oy 54,1 %

Osakkuusyhteisöt

Siipihöylä Oy 40 %	Koskenkorvan Pato Oy 40 %	Jalasjärven Pankkitalo Oy 38,8 %	As Oy Jurvan Kauppatie 34,3 %
Kiinteistö Oy Kurikan Kampus 22 % (33,3 %)	As Oy Jurvan Järvenpää Viitapuisto 33,2 %	Lintuharjun Moottoriurheilu- alue Oy 30,9 %	As Oy Laurintie 21 14,3 % (31,1 %)
Kiinteistö Oy Jurvan Kelankulma 0 % (25,5 %)	Miedon Teollisuus- kiinteistöt Oy 0 % (25 %)	As Oy Rivi-Jurva 22,4 %	